



## **MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARGA RUS, INGLIZ TILINI O‘RGATISH JARAYONIDA INTERAKTIV O‘YINLARINING AFZALLIKLARI**

Fargona davlat texnika universiteti  
MM fakulteti 1 bosqich K11-25 TMJ guruh talabasi  
**Mahmudov Firdavs Xayrullo o‘gli**  
O‘zbek tili va tillarni o‘rgatish kafedrası o‘qituvchisi  
**Isroilova Sanobarxon Mamedjanovna**

**Annotatsiya:** Maqolada maktabgacha yoshdagi bolalarda bilim qiziqishini shakllantirish va qo‘llab-quvvatlashga qaratilgan interaktiv metodikalarni joriy etish dolzarb vazifalari va maktabgacha yoshdagi bolalarda ikkinchi tilda muloqot qilish qobiliyati rivojlantirish haqida fikrlar yuritiladi.

**Kalit so‘zlar:** ta‘lim sifatini oshirish, o‘yin, interaktiv doska, sinergetik usullar, zamonaviy va an‘anaviy pedagogik usullar

Zamonaviy maktabgacha ta‘lim ta‘lim sifatini oshirishga intilmoqda. Maktabgacha yoshdagi bolalarda bilim qiziqishini shakllantirish va qo‘llab-quvvatlashga qaratilgan interaktiv metodikalarni joriy etish dolzarb vazifa hisoblanadi. To‘g‘ri nutqni shakllantirish maktabgacha ta‘lim tizimida asosiy vazifalardan biridir. Bugungi kunda -bolalarda majoziy, sinonimlarga, qo‘shimchalar va tavsiflarga boy nutq maktabgacha yoshdagi bolalar juda kam uchraydi. Shuning uchun bolalarning nutqini o‘z vaqtida shakllantirish, uning tozaligi va har xil qoidabuzarliklarning oldini olish va ularni tuzatish asosiy vazifa hisoblanadi. Rus tilidagi darslarda interaktiv taxtani qo‘llash o‘quv jarayonini yanada jadal, ijodiy va esda qolarli qilish imkonini beradi. Maktabgacha ta‘limni rivojlantirishning zamonaviy tendensiyalari kontekstida ta‘lim jarayoni sifatini oshirishga yangicha yondashuvlarni izlash zarurligi kuzatilmoqda. Maktabgacha yoshdagi bolalarda rag‘batlantirishni shakllantirish va qo‘llab-quvvatlashga qaratilgan interaktiv dasturlarni joriy etish istiqbolli yo‘nalish bo‘lib ko‘rinadi. Rus tilini o‘qitish jarayonida interaktiv taxtaning qo‘llanilishi ta‘lim jarayonini yanada samarali va zamonaviy talablarga javob beradigan tarzda optimallashtirish imkonini beradi. Tadqiqotchilarning fikricha, chet (rus.ingliz)tilini egallash uchun optimal yosh davri 5-8 yilga to‘g‘ri keladi. Buning sababi, shu yoshga kelib bola ona tilini yetarlicha bilishi va yangi tilga ongli munosabatda bo‘lishi bilan bog‘liq. Bu davrda chet tilida muloqot o‘rnatishda to‘siqlar yo‘qligi, fikrlarni yengilroq «kodlash», tabiiy bilish va bilimga bo‘lgan ehtiyojni namoyon etish qobiliyati kuzatilmoqda. Bu yoshdagi bolalarda keyingi yosh bosqichlariga nisbatan til materialining yuqori plastikliigi va o‘zlashtirish tezligi kuzatilmoqda. Yosh o‘tgan sari bu kognitiv qobiliyatlar yo‘qoladi: eshitish sezgirligi va taqlid qobiliyatlari pasayadi, qisqa muddatli xotira zaiflashadi, shuningdek, ko‘rish qobiliyati va ayniqsa eshitish qobiliyati yomonlashadi. Fiziologik ma‘lumotlar miyaning nutq funksiyalari rivojlanishida endokrin tizimning rivojlanish bosqichlariga o‘xshash «biologik

soatlar» mavjudligidan dalolat beradi. To‘qqiz yoshgacha bo‘lgan bola nutqni yuqori samarali o‘zlashtiradi. Bu davrdan keyin miyaning nutq mexanizmlari moslashuvchanlik va moslashuvchanlikni pasaytiradi. Senzitiv yosh davri doirasida xorijiy tovushlarning aksentsiz talaffuzi va nutqning intonatsion tuzilishi muntazam ravishda tinglash sharti bilan eng muvaffaqiyatli shakllantiriladi.

Maktabgacha yoshdagi bolalarga chet (rus, ingliz) tilini o‘rgatishda ularning o‘yinga bo‘lgan tabiiy ishtiyoqiga asoslangan o‘yin usullaridan foydalanish jarayon samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. To‘g‘ri tashkil etilgan o‘yin o‘qituvchiga til o‘rganishni qiziqarli mashg‘ulotlarga aylantirish, hatto murakkab til elementlarini ham tushunarli va qiziqarli qilish imkonini beradi. Natijada, maktabgacha yoshdagi bolalarda ikkinchi tilda muloqot qilish qobiliyati rivojlanadi, chunki o‘yin motivatsiyasi o‘qishga qiziqishni rag‘batlantiradi va materialni osonroq o‘zlashtirishga yordam beradi. O‘yin formati bolalarning diqqatini jamlashga yordam beradi, ularning o‘qishga qiziqishini kuchaytiradi va natijada tilni o‘rganishga bo‘lgan motivatsiyasini oshiradi. Bundan tashqari, o‘yin yangi so‘z va iboralarni yodlashga yordam beradi.

Chet (rus, ingliz) tili mashg‘ulotlarida interaktiv doskaning qo‘llanilishi o‘quv jarayonini mazmunan ham, o‘tkazish usullari bo‘yicha ham an‘anaviy mashg‘ulotlarga nisbatan yanada yorqinroq va nostandart shaklda tashkil etishga xizmat qiladi. Interaktiv doskaning audio va video manbalar bilan integratsiyalashuvi o‘quv materialini bayon etishda ko‘rgazmali va tizimli tamoyillarni amalga oshirish imkonini beradi. Interaktiv doskaning muhim afzalligi klassik doska bilan qo‘llaniladigan sinergetik usullarni va multimedia funksiyalarini sinergetik uyg‘unlashtirish imkoniyatidir, bu esa taqdimotlarni passiv ko‘rish imkoniyatidan ustundir. Darslardagi interaktiv doska zamonaviy va an‘anaviy pedagogik usullarni amalga oshirish uchun pedagoglarga keng imkoniyatlar yaratadi. Bog‘chada yoshdagi bolalarda rus (ingliz) tili darslarida interaktiv doskadan foydalanish barcha tarbiyalanuvchilarni o‘quv jarayoniga jalb etadi, ularning ijodkorligi va tafakkurini rag‘batlantiradi. Interaktiv doska nafaqat til o‘rganishga bo‘lgan qiziqishni oshiradi, balki og‘zaki nutq va eshitish qobiliyatini oshiradi, bu esa rus (ingliz) tilini yanada samarali qiladi. Zamonaviy ta‘lim kontekstida axborot texnologiyalari muhim o‘rin tutadi. O‘quv mashg‘ulotlariga ta‘lim oluvchilarning faol ishtirokini ta‘minlashga qaratilgan faoliyatning ko‘rinishi, yorqinligi, hissiy tarkibiy qismi va o‘zgaruvchanligi kabi muayyan talablar qo‘yiladi. O‘qituvchi, o‘z navbatida, ta‘lim jarayonining tashkilotchisi va maslahatchisi vazifasini bajaradi. Interaktiv doska ko‘rsatib o‘tilgan talablarni qondirish uchun samarali vositalar taqdim etadi, bu uning axborotni o‘zlashtirish natijadorligiga ijobiy ta‘siri bilan tasdiqlanadi.

**Adabiyot:**

1. Bozovich L.I. Bolaning motivatsion sohasini rivojlantirish muammolari//Bolalar va o‘smirlarning xulq-atvori motivatsiyasini o‘rganish/tahrir ostida L.I. Bojovich, L.V. Blagonejnaya - M.: Pedagogika, 1972. 7-44-b
2. Baxtalina E.Y. Bog‘chada ingliz tilini integratsiyalashgan tarzda o‘qitish to‘g‘risida//Maktabda chet tillari. - №1. - 37-41.3-BOB. Vigotskiy L.S. Tanlangan psixologik tadqiqotlar. - M.: RSFSR APN nashriyoti, 1956. - 206 q.